

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫ» РҚБ
«ХАЛЫҚ» ЖҚ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

РОО «НАЦИОНАЛЬНОЙ
АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН»
ЧФ «Халық»

THE BULLETIN

OF THE ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
«Halyk» Private Foundation

PUBLISHED SINCE 1944

3 (409)

May – June 2024

ALMATY, NAS RK

В 2016 году для развития и улучшения качества жизни казахстанцев был создан частный Благотворительный фонд «Халык». За годы своей деятельности на реализацию благотворительных проектов в областях образования и науки, социальной защиты, культуры, здравоохранения и спорта, Фонд выделил более 45 миллиардов тенге.

Особое внимание Благотворительный фонд «Халык» уделяет образовательным программам, считая это направление одним из ключевых в своей деятельности. Оказывая поддержку отечественному образованию, Фонд вносит свой посильный вклад в развитие качественного образования в Казахстане. Тем самым способствуя росту числа людей, способных менять жизнь в стране к лучшему – профессионалов в различных сферах, потенциальных лидеров и «великих умов». Одной из значимых инициатив фонда «Халык» в образовательной сфере стал проект *Ozgeris powered by Halyk Fund* – первый в стране бизнес-инкубатор для учащихся 9-11 классов, который помогает развивать необходимые в современном мире предпринимательские навыки. Так, на содействие малому бизнесу школьников было выделено более 200 грантов. Для поддержки талантливых и мотивированных детей Фонд неоднократно выделял гранты на обучение в Международной школе «Мирас» и в *Astana IT University*, а также помог казахстанским школьникам принять участие в престижном конкурсе «*USTEM Robotics*» в США. Авторские работы в рамках проекта «Тәлімгер», которому Фонд оказал поддержку, легли в основу учебной программы, учебников и учебно-методических книг по предмету «Основы предпринимательства и бизнеса», преподаваемого в 10-11 классах казахстанских школ и колледжей.

Помимо помощи школьникам, учащимся колледжей и студентам Фонд считает важным внести свой вклад в повышение квалификации педагогов, совершенствование их знаний и навыков, поскольку именно они являются проводниками знаний будущих поколений казахстанцев. При поддержке Фонда «Халык» в южной столице был организован ежегодный городской конкурс педагогов «*Almaty Digital Ustaz*».

Важной инициативой стал реализуемый проект по обучению основам финансовой грамотности преподавателей из восьми областей Казахстана, что должно оказать существенное влияние на воспитание финансовой

грамотности и предпринимательского мышления у нового поколения граждан страны.

Необходимую помощь Фонд «Халык» оказывает и тем, кто особенно остро в ней нуждается. В рамках социальной защиты населения активно проводится работа по поддержке детей, оставшихся без родителей, детей и взрослых из социально уязвимых слоев населения, людей с ограниченными возможностями, а также обеспечению нуждающихся социальным жильем, строительству социально важных объектов, таких как детские сады, детские площадки и физкультурно-оздоровительные комплексы.

В копилку добрых дел Фонда «Халык» можно добавить оказание помощи детскому спорту, куда относится поддержка в развитии детского футбола и карате в нашей стране. Жизненно важную помощь Благотворительный фонд «Халык» оказал нашим соотечественникам во время недавней пандемии COVID-19. Тогда, в разгар тяжелой борьбы с коронавирусной инфекцией Фонд выделил свыше 11 миллиардов тенге на приобретение необходимого медицинского оборудования и дорогостоящих медицинских препаратов, автомобилей скорой медицинской помощи и средств защиты, адресную материальную помощь социально уязвимым слоям населения и денежные выплаты медицинским работникам.

В 2023 году наряду с другими проектами, нацеленными на повышение благосостояния казахстанских граждан Фонд решил уделить особое внимание науке, поскольку она является частью общественной культуры, а уровень ее развития определяет уровень развития государства.

Поддержка Фондом выпуска журналов Национальной Академии наук Республики Казахстан, которые входят в международные фонды Scopus и WoS и в которых публикуются статьи отечественных ученых, докторантов и магистрантов, а также научных сотрудников высших учебных заведений и научно-исследовательских институтов нашей страны является не менее значимым вкладом Фонда в развитие казахстанского общества.

С уважением, Благотворительный Фонд «Халык»!

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н=2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мыктыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Б. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н=2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы РҚБ-нің Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ, 2024

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансеит Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагадинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник РОО «Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан», 2024

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 4**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 6**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarın (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2024

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 3. Number 409 (2024), 373–387
<https://doi.org/10.32014/2024.2518-1467.774>

UDC 338.12 (339.92)

©A.S. Karbozova^{1*}, E. Balapanova², A.K. Bekkhozhaeva¹, G.B. Duzelbaeva¹,
G.Sh. Shaikhislamova¹, A.A. Kuralbayev³, 2024

¹Korkyt Ata Kyzylorda University, Kyzylorda;

²Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty;

³Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University, Kazakhstan,
Turkestan.

E-mail: akjan_92_00@mail.ru

MANAGING THE INVESTMENT ACTIVITY OF THE REGION IN THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURE (ON THE EXAMPLE OF THE KYZYLORDA REGION)

Karbozova Agzhan Sailaubekkyzy — doctoral student; Korkyt Ata Kyzylorda University Kazakhstan,
120000, Kyzylorda, Korkyt Ata Kyzylorda University, 29A Aiteke-bi

E-mail: akjan_92_00@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-9869-3735>;

Balapanova Elmira Salimovna — PhD, Abai Kazakh National Pedagogical University,
Republic of Kazakhstan, Almaty, 050000, Mukanova Street 241-11

E-mail: Elya_s@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-7663-5833>;

Bekkhozhaeva Aigul Kozhakhmetovna — Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Korkyt
Ata Kyzylorda University, Kazakhstan, 120000, Kyzylorda, 29 A Aiteke-bi

E-mail: aigulbekhozha@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4437-2493>;

Duzelbaeva Gulshat Berikbayevna — Candidate of Economics, Director of the Institute of Economics and
Law of the Korkyt Ata Kyzylorda University, Kazakhstan, 120000, 29A Aiteke-bi

E-mail: gulshat_korkyt@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-2917-2653>;

Shaikhislamova Gulsara Shaikhislamovna — Master of Economics and Business, Korkyt Ata Kyzylorda
University, 120000, Kyzylorda, 29A Aiteke-bi

E-mail: gulsara.75@list.ru, <https://orcid.org/0000-0002-8946-8253>;

A.A. Kuralbayev — Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University, Kazakhstan,
Turkestan

E-mail: almas.kuralbayev@ayu.edu.kz, <https://orcid.org/0000-0002-6564-9711>.

Abstract. Investments play a special role in the development of the region, as investments are a key driver of economic growth. Currently, special attention should be paid to improving the management of investment activities of agricultural organizations, since agriculture occupies a fundamental place in the economy of each state. This article discusses a number of procedures by which investment activities in agriculture are managed. The process of developing and implementing investment activities of an agricultural enterprise is shown. The advantages and disadvantages of investment project evaluation indicators are shown. The analysis of domestic research in the field of investment activities of agricultural organizations in the region and identified two main approaches to the adoption and management of investment and management decisions. The requirements for the entire investment management process are outlined. Methodology. Scientific methods such as analysis, collection

and processing of primary data, statistical control and comparison, and comparative methods were used in the work on this article. The value of the research lies in the formation of scientific, practical and methodological provisions covering various aspects of investment management in agriculture. The analysis of investment activity management in agriculture is carried out. The results of the study are the implementation of investment activities in the agricultural production of the Kyzylorda region. The prerequisites for the introduction of investment management in agriculture, its advantages and disadvantages are determined. In conclusion, the features of investment decisions in agriculture are identified, the essence of which lies in the preparation, selection of management decisions and is of a complex nature.

Keywords: agriculture, agricultural enterprise, agricultural management, investment, investment activity

© А.С. Карбозова^{1*}, Э.С. Балапанова², А.К. Бекхожаева¹, Г.Б. Дузельбаева¹,
Г.Ш. Шайхисламова¹, А.А. Куралбаев³, 2024

¹Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қазақстан, Қызылорда;

²Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Алматы;

³Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Қазақстан,
Түркістан.

E-mail: akjan_92_00@mail.ru

АЙМАҚТЫҢ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҒЫН ДАМУДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІ БАСҚАРУ (ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫ МЫСАЛЫНДА)

Карбозова Агжан Сайлаубекқызы — Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университетінің докторанты, 120000, Қызылорда, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, Әйтеке би 29А
E-mail: akjan_92_00@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-9869-3735>

Балапанова Эльмира Салимовна — PhD, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті (ҚазҰПУ), (Қазақстан Республикасы, Алматы қ., 050000, Муканов көшесі 241-11)
E-mail: Elya_s@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-7663-5833>

Бекхожаева Айгүл Қожахметқызы — экономика ғылымдарының кандидаты, доцент, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, 120000, Қызылорда, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, Әйтеке би 29А
E-mail: aigulbekhozha@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4437-2493>

Дузельбаева Гүлшат Берікбайқызы — экономика ғылымдарының кандидаты, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті «Экономика және құқық» институтының директоры, 120000, Қызылорда, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, Әйтеке би 29А
E-mail: gulshat_korkyt@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-2917-2653>

Шайхисламова Гүльсара Шайхисламқызы — Экономика және бизнес магистрі, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, 120000, Қызылорда, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, Әйтеке би 29А
E-mail: gulsara.75@list.ru, <https://orcid.org/0000-0002-8946-8253>

Куралбаев Алмас Ахметкаримович — PhD, Экономика, басқару және құқық факультеті, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Қазақстан, Түркістан қ.;
almas.kuralbayev@ayu.edu.kz

E-mail: almas.kuralbayev@ayu.edu.kz, <https://orcid.org/0000-0002-6564-9711>.

Аннотация. Инвестициялар аймақтың дамуында ерекше рөл атқарады, өйткені инвестициялар экономиканың өсуінің негізгі драйвері болып табылады. Қазіргі уақытта ауылшаруашылығы ұйымдарының инвестициялық қызметін басқаруды жетілдіруге ерекше назар аудару қажет, өйткені ауыл шаруашылығы әр мемлекеттің экономикасында іргелі орын алады. Бұл мақалада ауыл шаруашылығында инвестициялық қызметті басқару жүзеге асырылатын бірқатар рәсімдер қарастырылды. Ауыл шаруашылығы кәсіпорнының инвестициялық қызметін әзірлеу және енгізу процесі көрсетілген. Инвестициялық жобаларды бағалау көрсеткіштерінің артықшылықтары мен кемшіліктері көрсетілген. Аймақтағы ауылшаруашылығы ұйымдарының инвестициялық қызметі саласындағы отандық зерттеулерді талдау және инвестициялық басқару шешімдерін қабылдау мен басқаруға екі негізгі көзқарас анықталды. Инвестициялық басқарудың бүкіл процесіне қойылатын талаптар көрсетілген. Әдістеме. Бұл мақала бойынша жұмыста алғашқы мәліметтерді талдау, жинау және өңдеу, статистикалық бақылау және салыстыру, салыстырмалы әдістер сияқты ғылыми әдістер қолданылды. Зерттеудің құндылығы ауылшаруашылығындағы инвестициялық қызметті басқарудың әртүрлі аспектілерін қамтитын ғылыми, практикалық және әдістемелік ережелерді қалыптастыруда. Ауыл шаруашылығында инвестициялық қызметті басқару бойынша талдау жүргізілді. Зерттеу нәтижелері – Қызылорда облысы ауылшаруашылығы өндірісіндегі инвестициялық қызметтің жүзеге асуы қарастырылған. Ауыл шаруашылығына инвестициялық қызметті басқаруды енгізудің алғы шарттары мен оның артықшылықтары мен кемшіліктері айқындалды. Қорытындылай келе, ауылшаруашылығы саласындағы инвестициялық шешімдердің ерекшеліктері басқару шешімдерін дайындауда, таңдауда және кешенді сипатта болатындығы анықталды.

Түйін сөздер: ауыл шаруашылығы, аграрлық кәсіпорын, ауыл шаруашылығын басқару, инвестиция, инвестициялық қызмет

© А.С. Карбозова^{1*}, Э.С. Балапанова², А.К. Бекхожаева¹, Г.Б. Дузельбаева¹,
Г.Ш. Шайхисламова¹, А.А. Куралбаев³, 2024

¹Кызылординский университет имени Коркыт Ата
, Казахстан, Кызылорда;

²Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Казахстан,
Алматы;

³Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Казахстан,
Түркістан.

E-mail: akjan_92_00@mail.ru

УПРАВЛЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ РЕГИОНА В РАЗВИТИИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА (НА ПРИМЕРЕ КЫЗЫЛОРДИНСКОЙ ОБЛАСТИ)

Карбозова Агжан Сайлаубековна — докторант Кызылординского университета имени Коркыт ата, 120000, Кызылординский университет имени Коркыт Ата, ул. Айтеке-би 29А, Кызылорда, Казахстан
E-mail: akjan_92_00@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-9869-3735>;

Балапанова Эльмира Салимовна—PhD, Казахский национальный педагогический университет им.Абая,(Республика Казахстан, г. Алматы, 050000, улица Муканова 241-11
E-mail: Elya_s@mail.ru , <https://orcid.org/0000-0002-7663-5833>;

Бекхожаева Айгуль Кожаметовна— кандидат экономических наук, доцент, Кызылординский университет имени Коркыт Ата, 120000 г.Кызылорда, ул.Айтеке би 29 А

E-mail: aigulbekhozha@gmail.com , <https://orcid.org/0000-0002-4437-2493>;

Дузельбаева Гүлшат Берікбайқызы— кандидат экономических наук, Директор института экономики и права Кызылординского университета имени Коркыт Ата, 120000 г.Кызылорда, ул.Айтеке би 29 А

E-mail: gulshat_korkyt@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-2917-2653>;

Шайхисламова Гульсара Шайхисламовна— Магистр экономики и бизнеса, Кызылординский университет имени Коркыт Ата, 120000 г.Кызылорда, ул.Айтеке би 29 А

E-mail: gulsara.75@list.ru, <https://orcid.org/0000-0002-8946-8253>;

А.А. Куралбаев — Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Қазақстан, Түркістан қ.

E-mail: almas.kuralbayev@ayu.edu.kz, <https://orcid.org/0000-0002-6564-9711>.

Аннотация. Инвестиции играют особую роль развития региона, поскольку инвестиции ключевой драйвер роста экономики. В настоящее время особое внимание необходимо уделить совершенствованию управления инвестиционной деятельностью сельскохозяйственных организаций, поскольку сельское хозяйство занимает фундаментальное место в экономике каждого государства. В данной статье рассмотрены процедуры, посредством которых осуществляется управление инвестиционной деятельностью в сельском хозяйстве. Показан процесс разработки и внедрения инвестиционной деятельности сельскохозяйственного предприятия. Показаны преимущества и недостатки показателей оценки инвестиционных проектов. Анализ казахстанских исследований в области инвестиционной политики сельскохозяйственных организаций региона и выявлены два основных подхода к принятию и управлению инвестиционно-управленческими решениями. Изложены требования ко всему процессу управления инвестициями. Методология. В работе над этой статьей использовались такие научные методы, как анализ, сбор и обработка первичных данных, статистический контроль и сравнение, сравнительные методы. Ценность исследования заключается в формировании научных, практических и методологических положений, охватывающих различные аспекты управления инвестиционной деятельностью в сельском хозяйстве. Проведен анализ управления инвестиционной деятельностью в сельском хозяйстве. Результаты исследования-реализация инвестиционной деятельности в сельскохозяйственном производстве Кызылординской области. Определены предпосылки внедрения управления инвестиционной деятельностью в сельском хозяйстве, ее преимущества и недостатки. В заключение было установлено, что специфика инвестиционных решений в сфере сельского хозяйства заключается в подготовке, отборе и комплексном характере управленческих решений.

Ключевые слова: сельское хозяйство, аграрное предприятие, управление сельским хозяйством, инвестиция, инвестиционная деятельность

Кіріспе

Кез-келген ұйымның жұмыс істеу процесі динамикалық болып табылады, өйткені ол үнемі өзгерістер мен дамуға ұшырайды. Ұйым өзінің өзгерістері оның инвестициялық қызметіне байланысты қолданыстағы экономикалық ортаның талаптары мен өзгерістеріне сәйкес келген кезде ғана оның алдына қойылған мақсаттарға қол жеткізе алады. Ұйымның инвестициялық қызметі мәселесін зерттеуге көптеген ғалымдар мен зерттеушілердің жұмыстары арналған.

Инвестициялар аймақтың дамуында ерекше рөл атқарады, өйткені

инвестициялар экономиканың өсуінің негізгі драйвері болып табылады. Белсенді инвестициялық процесс тұтастай алғанда елдің экономикалық әлеуетін анықтайды, халықтың өмір сүру деңгейін арттыруға ықпал етеді. Жекелеген шаруашылық жүргізуші субъектілердің экономикалық қызметі негізінен жүзеге асырылатын инвестициялардың көлемі мен нысандарына байланысты. Қазіргі уақытта аграрлық ұйымдардың инвестициялық қызметін басқаруды жетілдіруге ерекше назар аудару қажет, өйткені ауыл шаруашылығы әр мемлекеттің экономикасында іргелі орын алады. Бұл сала табиғи ресурстарды ұтымды және тиімді пайдалануды жүзеге асыруға, нарықты азық-түлік өнімдерімен қамтамасыз етуге, сондай-ақ өндірілетін тауарларды экспорттау мүмкіндігін жасауға арналған.

«Инвестициялар» терминінің әртүрлі тұжырымдамаларын талдай отырып, олардың ішіндегі ең дәл анықтамасы Қазақстан Республикасының 2016 жылы 01 қаңтарда қабылданған «Инвестициялар туралы» Заңы екенін атап өтуге болады. Аталған заңда инвестицияларға *лизинг шарты жасалған кезден бастап қаржы лизингі заттарын, сондай-ақ оларға құқықтарды қоса алғанда, заңды тұлғаның жарғылық капиталына немесе кәсіпкерлік қызмет үшін, сондай-ақ мемлекеттік-жекешелік әріптестік жобасын, оның ішінде концессиялық жобаны іске асыру үшін пайдаланылатын тіркелген активтерді ұлғайтуға инвестор салатын мүлктің барлық түрлері (жеке тұтынуға арналған тауарлардан басқа) деп анықтама берілген.*

Материалдар мен негізгі әдістер

Зерттеу тақырыбының теориясы мен практикасының біріктіруін анықтау үшін келесі түсініктемелерді таңдауға болады: инвестициялау - бұл кәсіпкерлік қызмет объектілеріне материалдық және материалдық емес капиталды салудың көпті түрлерін әзірлеу мақсатында кәсіпорындастықты қолдану, бірақ инвестициялық қызмет - бұл инвестицияларды салу және көзден алу, сондай-ақ пайдалы әсерге қол жеткізу мақсатында практикалық әрекеттерді орындау. Соңғы жылдары инвестиция нарығының дамуына орай инвестициялық жобаларды басқару мәселелері пайда болды. Ұзақ уақытты перспективада кәсіпорындар, фирмалар мен ұйымдар жұмысының тиімділігі, олардың дамуының жоғары қарқынын қамтамасыздандыру және бәсекелестікке қабілеттілікті арттыру көбінесе олардың инвестициялық белсенділігінің деңгейімен және инвестициялық қызмет ауқымымен анықталады.

Көбінесе, өңір экономикасын дамытудың сандаған басты мәселелерін шешуге мүмкіншілік беретін инвестициялық жобалар қолданылатын технологиялардың қиындығына, кәсіби дайындықтың жеткіліксіздігінде мәселелелер туындайды. Сондай-ақ, отандық экономиканың өсуін тежейтін фактор қандай да бір жобаны жүзеге асыру үшін қаражаттың қолжетімсіздігі, ауыл шаруашылығы ұйымдарының кредиттелуі деп санауға болады. Сондықтан әзіргі уақытта мемлекеттің агроөнеркәсіп өндірісін қолдау саласындағы мүмкіндіктерінің шектеулі болуына қатысты оның инвестициялық дамуының үстем бағыттарын белгілеу керек.

Аймақтағы бәсекеде табысқа, тұрақты дамуға және инвестициялық белсенділікпен ерекшеленетін ұйым ғана қол жеткізеді. Инвестициялық жобаларды іске асыру қазіргі кездегі ең басым міндеттердің бірі болып табылады, себебі нарықтық экономика кезеңінде ұйымның тиімділігі мен одан әрі даму үшін кірістіліктің маңыздылығын түсіну қажет.

Инвестициялық қызметті басқару белгілі бір процедураларды қолдану арқылы жүзеге асырылады:

- кәсіпорынның мақсаттарын (ағымдағы және стратегиялық) шешу мақсатында, сондай-ақ кәсіпорынның тұрақты өсуін қолдау мақсатында инвестициялаудың қажетті көлемін есептеу;

- кәсіпорынның қажеттіліктерін көрсететін тиімді инвестициялық стратегиясын анықтау;

- кәсіпорынның кірістілік деңгейін оның инвестициялық қызметінен максималды мәнге дейін арттыру. Әдетте, бұл осы кірісті алу тәуекелдерінің ұлғаюымен тікелей байланысты, осыған сәйкес ықтимал пайда мен ілеспе тәуекелдерді нақты түсіну және есептеу қажет;

- сақтандырудың түрлері (сыртқы және ішкі), инвестициялық жоба бойынша серіктестерге тәуекелдердің бір бөлігін беру;

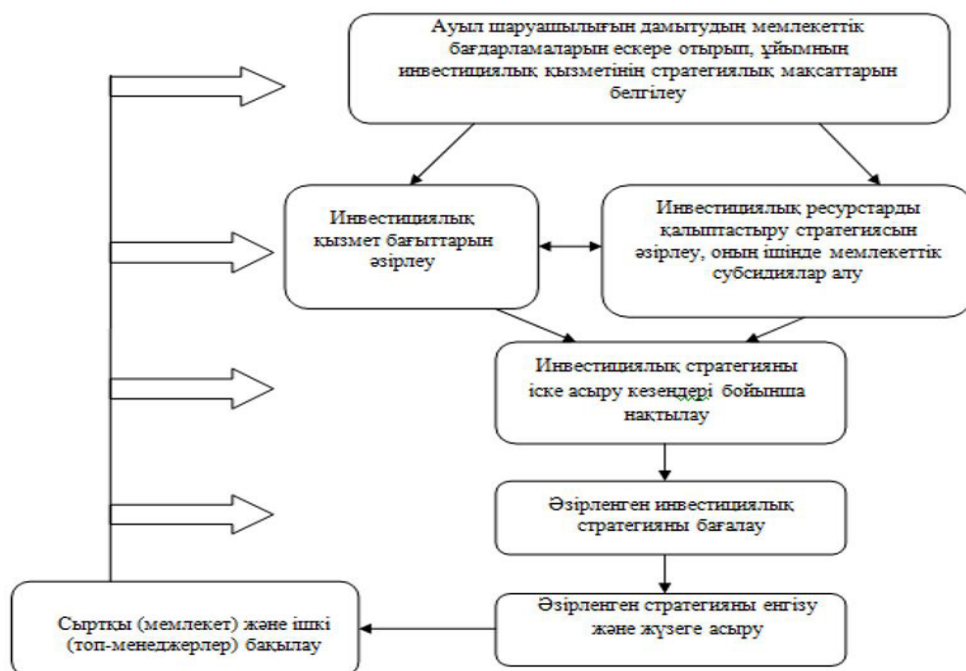
- өз инвестицияларының өтімділігінің керекті деңгейін тұрақтандыру;

- нақты тартылған ақшалай, материалдық, материалдық емес нысандағы инвестициялар көлемі мен болжанатын инвестициялар көлемі арасындағы теңгерімді тұрақтандыру жолымен қол жеткізілетін инвестициялық ресурстардың қажетті көлемін және оларды инвестициялау көздерін сақтау;

- кәсіпорынның ағымдағы инвестициялық бағдарламасын жетілдіру және іске асыру әдістері мен тәсілдерін пайдалану;

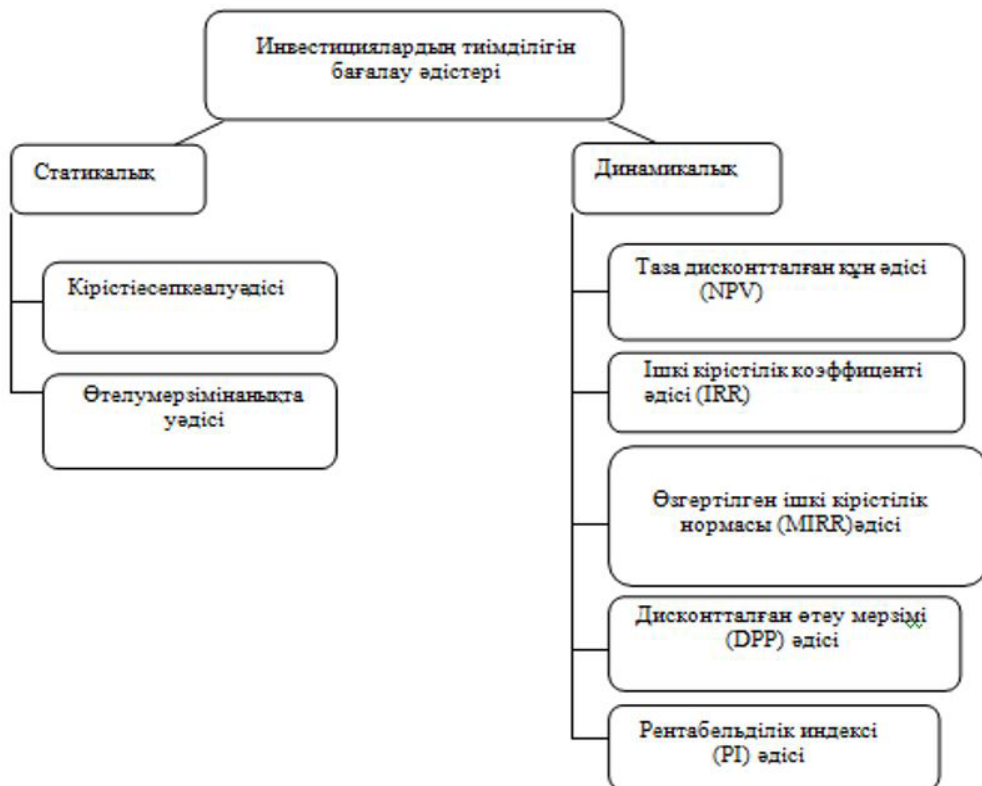
- инвестициялық қызметті жүзеге асыру кезінде кәсіпорынның қаржылық тепе-теңдігі мен әл-ауқатын тұрақтандыру (Кекчебаев және т.б., 2021).

Жоғарыда аталған барлық шаралар инвестициялық қызмет бойынша басқару жүйесіне кіреді. Табысты іске асыру мақсатында оларды инвестициялық қызметтің негізгі мақсатына жету үшін өзара оңтайландыру қажет. 1-суретте ауыл шаруашылығы кәсіпорнының инвестициялық қызметін әзірлеу және енгізу процесі көрсетілген.

Сурет 1. Ауыл шаруашылығы ұйымдарының инвестициялық стратегиясын әзірлеу және енгізу процесі

Осылайша, инвестициялық қызметті басқару процесі кәсіпорынның жалпы инвестициялық стратегиясын анықтаудың әртүрлі кезеңдерін, инвестициялық қызметтің мақсаттарын белгілеуді және негіздеуді, сондай-ақ инвестициялар бағдарын таңдауды және оларды тиімді бағалауды қамтиды. Инвестициялық жобаларды негіздеудің халықаралық практикасы қаржы салудың орындылығы (орынсыздығы) бойынша шешім дайындауға мүмкіндік беретін бірнеше көрсеткіштерді пайдаланады (2-сурет).

Сурет 2. Инвестициялардың тиімділігін бағалаудың негізгі әдістері

1-кесте деректерінің көмегімен инвестициялық жобалардың тиімділігін бағалау көрсеткіштерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін талдауға болады. Ұйымның инвестициялық қызметі және инвестициялық басқару шешімдерін қабылдау саласындағы отандық зерттеулерді талдай отырып, инвестициялық қызметті басқарудың екі негізгі көзқарасын ажыратуға болады.

Кесте 1. Инвестициялық жобалардың тиімділігін бағалау критерийлерін талдау

Артықшылық	Көрсеткіші	Кемшіліктер
Өтеу мерзімі (PP)	Қолдану оңай. Өтімділікпен тәуекелтұрғысынан жобаны бағалауды қамтиды.	Жобаның өтелу мерзімі аяқталғаннан кейін пайда болатын түсімдер есепке алынбайды. Ұзақ мерзімді жобалар қысқа мерзімді жобалармен салыстырғанда тиімсіз. Жобаның ұйымның нарықтық құнын арттыруға қосқан үлесі туралы ақпарат ескерілмейді.
Дисконтталған өтеу мерзімі әдісі (DPP)	Нақты жарамдылық критерийінің болуы. Өтімділік пен тәуекел тұрғысынан жобаны бағалауды қамтиды.	
Таза дисконтталған күн әдісі (NPV)	Ұйым иелерінің әлауқатының өсуін көрсетеді. Бұл ерекше жобаларды бағалауға жарамды.	Өтімділік пен тәуекелдерді бағалауды ескермейді. Дисконттау коэффициентін таңдаудағы қателік дұрыс емес инвестициялық шешімге әкелуі мүмкін.
Ішкі кірістілік коэффициенті әдісі (IRR)	Инвестициялардың кірістілігін бағалайды. Жобалардың тәуекелділігін салыстыру мүмкіндігі бар.	Жобаның өлшемдері ескерілмейді. Ұйым иелерінің әлауқатының артуы көрінбейді.
Рентабельділік индексі (PI) әдісі	Капитал бюджетін оңтайландыру үшін пайдалануға болады. Жобалардың тәуекелділігін салыстыру мүмкіндігі бар.	

Кең мағынада – дамудың макроэкономикалық деңгейінің теориясы, әлеуметтік-экономикалық динамика теориясы, ұлттық экономиканың даму теориясы.

Тар мағынада — ауыл шаруашылығын дамытудың басым бағыты, нақты ауыл шаруашылығы инвестициялық жобасы, тәуекел түрі, жекелеген көрсеткіштерді нақты есептеу.

Өз кезегінде, бұл көзқарастар келесі талаптарға жауап беретін инвестициялық басқарудың бүкіл процесімен қатар жүретін ерекшелікті анықтауға мүмкіндік бермейді:

- басқару парадигмасы қағидаттарында жүзеге асыру, оған сәйкес ұйым өзін-өзі ұйымдастыруға қабілетті және сыртқы ортаның әртүрлі факторларымен өзара әрекеттесуге ашық әлеуметтік-экономикалық жүйе ретінде қарастырылуы керек. Осыған байланысты ұйымның инвестициялық қызметін басқару қолданыстағы нарықтық тетіктермен тығыз байланысты;

- басқарудың әртүрлі түрлерімен тікелей байланысты жалпы басқару жүйесінің ажырамас бөлігі;

- ұйымның стратегиялық міндеттерін бірінші кезекте шешуге бағытталу;

- әр түрлі факторларды ескере отырып жүзеге асыру: тәуекел, уақыт, төлем қабілеттілігі және өтімділік;

- динамизмнің жоғары деңгейінің болуы, өйткені нарықтық экономика жағдайында сыртқы орта оны құрайтын барлық факторлардың жоғары динамикасына ие, қаржылық және өндірістік қызметтің жұмыс істеу ерекшеліктерін, қаржылық ресурстардың қалыптасу жағдайларын, экономикалық даму қарқынын, қаржылық

жағдайдың деңгейін және ұйымның экономикалық қызметінің басқа көрсеткіштерін ескереді.

Инвестициялық қызметті басқарудың бұл анықтамасы инвестициялық шешімдердің ерекшеліктерін анықтауға көмектеседі. Бұл жағдайда олардың мәні келесідей:

- жеке инвестициялық басқару шешімін дайындау мүмкін болатын әрекеттерді ескеруді талап етеді;

- қабылданатын инвестициялық шешімді таңдау ұйым әзірлеген инвестициялық стратегияны ескеретін критерийлер жүйесінде жүзеге асырылуы керек;

- басқару шешімдерін қабылдаудың кешенді сипаты, өйткені ұйымның инвестициялық қызметін жүзеге асыру оның барлық басқару ішкі жүйелерімен тікелей байланысты, ал нәтижелер оның қаржылық-экономикалық қызметінің соңғы көрсеткіштеріне тікелей әсер етеді.

Инвестициялық қызметті басқару жүйесін сыртқы инвестициялық орта факторларын талдауды, бірыңғай инновациялық кеңістік құруды, сондай-ақ инвестициялық нарық конъюнктурасының болжау жүйесін ескере отырып, ұйымның инвестициялық қызметінің кешенділігін ескере отырып, инвестициялық шешімдерді дайындау, қабылдау және іске асыру түрінде ұсынуға болады.

Отандық аграрлық нарықтағы жағдайды талдай отырып, инвестициялық қызметтің перспективалы бағыттарының бірі ретінде Қызылорда облысының ауыл-шаруашылығы саласын санауға болатындығын атап өтуге болады (Касенбаев, 2021).

Қазақстан Республикасының 2023 жылғы макроэкономикалық көрсеткіштеріне сәйкес Қызылорда облысы үздік үштікке енді. 2024 жылы облыстың инвестиция көлемі 18,4 % - ға өсіп, жарты триллион теңгеге жеткен. Оның үстіне, 72 % — бұл жеке инвестициялар.

Қызылорда облысының 200 млн гектар жер ауылшаруашылығына тиесілі, оның ішінде 25 млн гектар жер егістік жер, 180 га жайылымдық жер, 110 млн гектар жер асты және жер үсті суларына тиесілі.

Облыс халқының 20 %-ы ауылшаруашылығы саласында жұмыс атқарса, 50 %-ы халықтың бір бөлігі ауылдық жерлерде тұрады және агроөнеркәсіптік кешенде жұмыс істеуге дайын.

Қызылорда облысы Қазақстанның ірі ауыл шаруашылығы өңірлері. Облыста республиканың ауыл шаруашылығы алқаптарының шамамен 12 % шоғырланған, оның ішінде 9 % егістік. Ауыл шаруашылығында облыс халқының шамамен 20 % - ы жұмыс істейді. Қызылорда облысында ауыл шаруашылығы өндірісін мемлекеттік басқаруды Қазақстан Республикасының ауыл шаруашылығы министрлігі, сондай-ақ жергілікті билік органдары жүзеге асырады. Қызылорда облысында ауыл шаруашылығы өндірісін мемлекеттік басқарудың негізгі міндеттері:

- облыстың азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету;
- ауыл шаруашылығы өндірісін дамыту;

Қызылорда облысы-Қазақстан Республикасындағы ірі агро индустриялық облыс. Облыстың аграрлық секторында инвестициялар мен негізгі капиталды пайдалануды бағалау кезінде динамикада бірінші кезекте көрсеткіштердің тиісті есептеулері жүргізілетін параметрлер зерделеніп, нақтыланды. Параметрлер үшін

ауыл шаруашылығының жалпы өнімінің, негізгі капиталдың, негізгі капиталға инвестициялардың көлемі, облыстың ауыл шаруашылығында жұмыс істейтін қызметкерлердің саны, ауыл шаруашылығы алқаптарының ауданы қабылданды (3-кесте).

Кесте 2. Қызылорда облысында ауыл шаруашылығын дамытудың негізгі параметрлері

Көрсеткіш	2019	2020	2021	2022	2023
Ағымдағы бағалардағы ауыл шаруашылығының жалпы өнімі, млрд. теңге	128 562,1	143 554,0	170 840,0	187 164,1	224 028,4
Қызметкерлердің жылдық орташа саны, мың адам.	27204	28 526	29 364	27 291	26 939
Ауыл шаруашылығы алқаптары, мың га	183 075,9	184 349,5	188 596,5	188 632,3	193 511,9
Ауыл шаруашылығы бойынша негізгі капиталға инвестициялар, млн теңге	6676	14 106	8 777	9 864	12176
Ескерту-автор ҚР СЖЖРА деректер базасында құрастырған					

2019–2023 жылдары облыстың ауыл шаруашылығына негізгі капитал тиімділігінің көрсеткіштері қалыптасатын негізгі параметрлерде қалыптасқан үрдіс бұл-ауыл шаруашылығының жалпы өнімінің ағымдағы өнімінде 74 %-ға ұлғаюы, жұмыскерлер санының қысқаруы кезінде ауыл шаруашылығы өндірісінде жұмыспен қамтылғандар саны 1 % - ға кеміп, 2023 жылы 265 мың адамға дейін қысқарды, ауыл шаруашылығы алқаптарының ауданын 5 % - ға ұлғайған. 2023 жылы ауыл шаруашылығына негізгі капиталға салынған инвестициялар көлемі 2019 жылмен салыстырғанда 82 % - ға көбейген.

Осы көрсеткіштердің өзгеруінің әсерінен облыстың ауыл шаруашылығында инвестициялар мен негізгі капиталды пайдалану тиімділігінің көрсеткіштері қалыптасты.

Ауыл шаруашылығының жалпы өнімі бойынша капитал қайтарымы көрсеткіштерінің серпінінде тұрақтылық байқалады, көрсеткіштер өзгерген жоқ. Тұтастай алғанда, талдау облыстың ауыл шаруашылығының дамуындағы, капиталдың өсуіндегі және капиталды қамтамасыз етудегі оң үрдістерді көрсетеді.

Жоғарыда келтірілген мәліметтерден инвестициялар мен капитал кірістерін бағалау көрсеткіштері қалыптасатын бастапқы нүктелер мен негізгі параметрлер жалпы өнімнің деңгейі мен құрылымы болып табылатындығын көруге болады. Талданған кезеңде өндірістің өсуі байқалады.

Қызылорда облысында 2023 жылы аграрлық саланы қаржыландыру көлемі 18,2 млрд.теңгені құраған, 2024 жылы ол 6,7 млрд. теңгеге ұлғайып, 24,9 млрд. теңгені құраған.

Кесте 3. Қызылорда облысы ауылшаруашылығы саласының қаржыландыру көлемі (млрд тг)

2023ж	2024ж
18,2	24,9
Ескерту-автор ҚР СЖЖРА деректер базасында құрастырған	

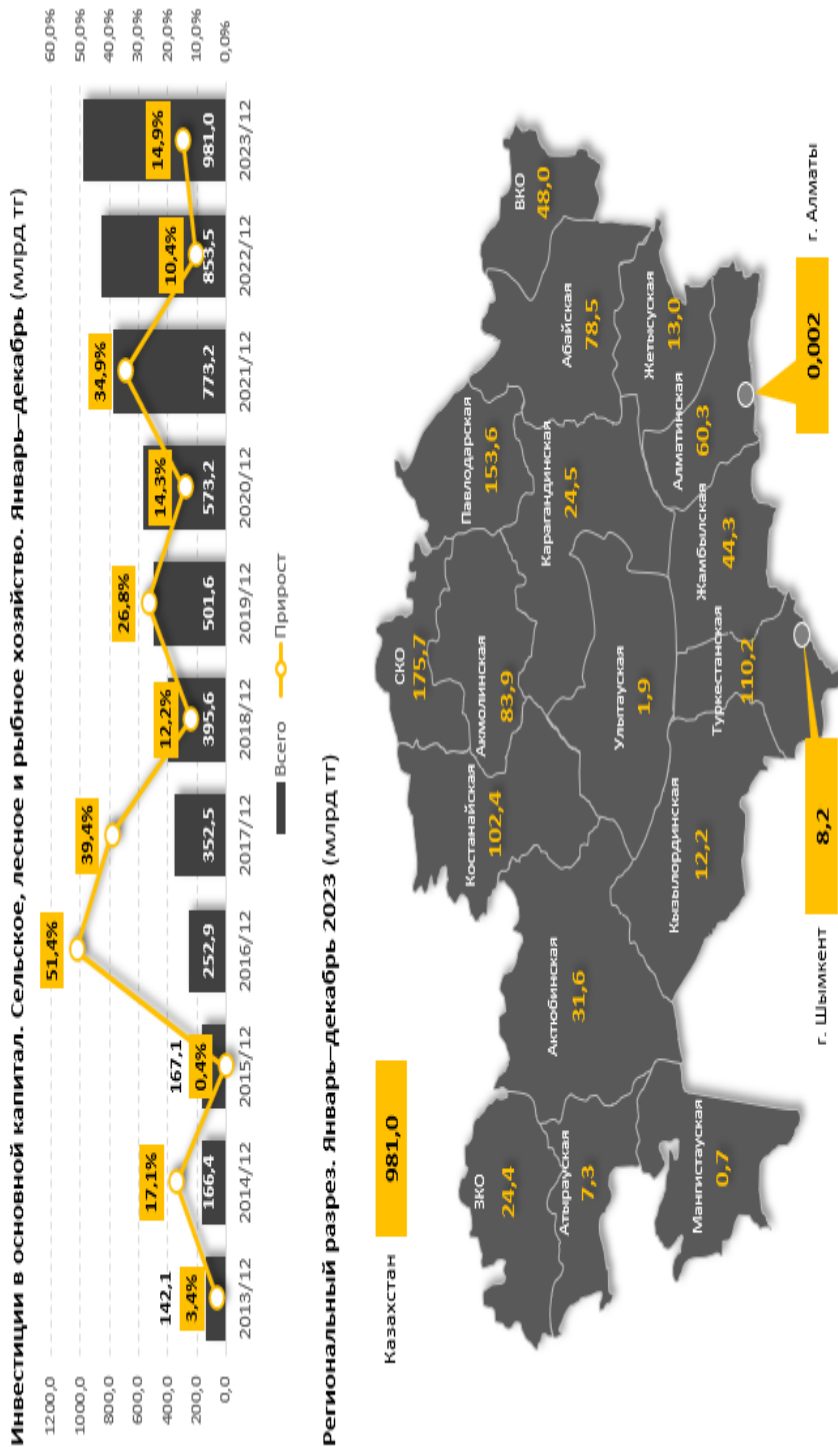
2024 жылы 2023 жылға қарағанда ауылшаруашылығына мемлекеттік бюджеттен бөлінетен қаражат көлемі 36 %-ға ұлғайғандығын байқауға болады.

Қызылорда облысында «Ауыл аманаты» бағдарламасы бойынша 2023 жылы 3 млрд теңге бөлінген, ал сенімді өкіл ретінде «Байқоңыр» ӘКК АҚ белгілеген. Өңірдің ерекшелігін ескере отырып, өндірістік жобаларға басымдық берілген. Көктемгі егіс жұмыстарына 3799 бірлік ауыл шаруашылығы техникасы жұмылдырылады.

Қызылорда облысында 2024 жылдың 1 наурызына 395,3 мың бас ірі қара, 717,6 мың қой мен ешкі, 239,3 мың жылқы, 60,1 мың түйе және 127,1 мың құс тіркелген. 2023 жылғы есепті кезеңмен салыстырғанда ірі қара мал саны 109 пайызға, қой мен ешкі – 110,1 пайызға, түйе – 104 пайызға, жылқы – 101 пайызға, құс – 106 пайызға өскен. Облыстың ауыл шаруашылығы саласының өнімдеріне шет мемлекеттердің сұранысы едәуір артып келеді.

2024 жылғы 1 ақпандағы статистикалық деректер бойынша құны 3,4 млн. доллар болатын 5 мың тоннадан астам ауыл шаруашылығы өнімі 12 мемлекетке экспортталған. Күріш барлық экспортталатын өнімнің 89,4 пайызын құрайды. Ол Ресейге, Беларусьқа, Тәжікстанға, Украинаға және Иракқа жіберіледі. Облыстан Ресейге, Литваға, Қытайға, Данияға, Нидерландыға, Чехияға 306,1 тонна балық экспортталды. Германия, Дания, Польша және Нидерландыға 220,3 тонна қамыс жөнелтілді.

Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігімен бірлесіп 2024-2026 жылдарға арналған агроөнеркәсіптік кешенде іске асырылатын инвестициялық жобалардың жол картасы әзірленуде. Жол картасы аясында облыста 49,5 млрд. теңге сомасына 27 инвестициялық жоба қамтылған. Осы жобаларды іске асырудың арқасында 270 жаңа жұмыс орны ашылады.

Сурет 3. Негізгі капиталға салынған инвестиция көлемі. Ауыл, балық және орман шаруашылығы

2023 жылы Қазақстан Республикасы бойынша ауыл, орман және балық шаруашылығы саласындағы негізгі капиталға инвестициялар 981 млрд теңгені құраған. Айта кету керек, АӨК саласына инвестициялар жылдан жылға артып келеді, бұл әсіресе азық-түлік бағасының өсуі аясында өзекті болып отыр. Ал Қызылорда облысына негізгі капитал бойынша ауыл, орман, балық шаруашылығына 12,2 млрд тг бөлінген.

2024 жылы ауыл шаруашылығының негізгі қорына салынған инвестициялар 19,7 % - ға, азық-түлік өндірісіндегі негізгі капиталға салынған инвестициялар 14,3 % - ға өсті.

Кесте 4. Қызылорда облысы ауыл шаруашылығы инвестицияларын қаржыландыру көздері (2024ж. мың тг.)

Негізгі капиталға инвестициялар	Өткен жылдың тиісті кезеңі пайызбен	Оның ішінде					Ауыл, орман және балық шаруашылығының негізгі капиталға салынған инвестициялардың республикалық көлеміндегі өңірлердің үлес салмағы пайызбен	
		бюджет қаражаты		меншікті қаражат	банк несиелері			басқарушы атқарушы органдары
		Республикалық бюджет	Жергілікті бюджет		барлығы	оның ішінде шетелдік банктер		
2340179	117,9	-	-	1438126	-	902053	-	100

Ескерту-автор ҚР СЖЖРА деректер базасында құрастырған

Инвестициялардың төмен деңгейі және ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерде қаражат болмауы аймақта және тұтастай республикада ауыл шаруашылығының дамуын тоқтатушы негізгі факторлар болып табылады. Бұл ауылшаруашылық өндірісінің техникалық жабдықталуының төмен деңгейінің проблемасының негізі болып табылады және нәтижесінде өнімнің сапасы мен санының төмендеуіне себеп болады.

Аймақтың аграрлық секторының инвестициялық белсенділігі мен инвестициялық тартымдылығын тежейтін негізгі мәселелерді қарастырайық.

- Әр 3 жыл сайын жаңартылатын мемлекеттік бағдарламаларды іске асырудағы тұрақсыздық, бұл инвесторлар мен фермерлердің мемлекеттік қолдау шараларына деген сенімсіздігінен көрінеді.

- Шағын ауыл шаруашылығы өндірушілері үшін қарыздық қаржыландырудың қолжетімсіздігі мен жеткіліксіздігі, өйткені қарыздарды, әдетте, өтімді кепілді мүлкі бар ірі ауыл шаруашылығы құрылымдары ала алады.

- Қарыз беруді бюрократияландыру. «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ өңірлік өкілдіктерінде қарыз алу үшін орта есеппен 1 айдан 6 айға дейін уақыт жұмсалады.

- Аграрлық секторды нақты қаржыландыратын қаржы ұйымдары үшін халықтың депозиттері мен салымдарын тарту мүмкіндігінің болмауы.

- Тәуекелдерді бөлу және кепілдік беру жүйесінің болмауы.

- Ауыл шаруашылығы өндірушілерін сақтандыру нарығының дамымауы. Егіннің бұзылуына кепілдік беру және сақтандыру тетіктерінің болмауы.

Қорытынды

Қызылорда облысында ауыл шаруашылығындағы инвестициялық қызметті жандандыру және ынталандыру мақсатында:

- инвестициялық тәуекелдерді азайту үшін неғұрлым орнықты және ашық ауыл шаруашылығы саясатын іске асыру;

- шағын ауыл шаруашылығы өндірушілері үшін қолжетімділік пен жеткіліктілікке баса назар аудара отырып, қарыздық қаржыландыру қағидаларын қайта қарау;

- кедейлікті азайту үшін ауылдағы әл-ауқатты арттыру мақсатында табысы белгілі бір шектен төмен фермаларды қолдау үшін субсидиялар жіберу қажет;

- еңбек өнімділігі мен ауылшаруашылығы өнімдері бәсекеге қабілеттілігін арттыру шеңберінде аграрлық секторды қолдауға бөлінетін мемлекеттің қаражатын ауыл инфрақұрылымын дамытуға, ауыл жолдарын қалпына келтіруге, ауыл шаруашылығын зерттеуге және оларды енгізуге, су ресурстарын кешенді басқаруды жақсартуға бағыттау қажет.

ӘДЕБИЕТТЕР

Альтаев Н. Сельское хозяйство: проблемы и их решение. [Электронный ресурс]. — URL: <https://kazakh-zerno.net/169507-selskoe-hozjajstvo-problemy-i-ih-reshenie>

Agrotimes (2017). Secret from the credit committee. — URL: <http://www.agrotimes.net/journals/article/po-sekretu-z-kreditnogo-komitetu> (in Rus).

Государственная программа по развитию агропромышленного комплекса в Республике Казахстан на 2017–2021 годы. Постановление Правительства РК от 12.07.2018. №423. [Электронный ресурс] — URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1800000423>. (дата обращения: 7.05.2024)

- Доля сельского хозяйства в ВВП страны неуклонно снижается. Назарбаева Д. [Электронный ресурс] — URL: <https://strategy2050.kz/ru/news/dolya-selskogo-khozyaystva-v-vvp-strany-neuklonnosnizhaetsya-nazarbaeva/>
- Кекчебаев Е., Жакупова Г. (2021). Маркетинговые исследования сельского хозяйства Казахстана. Анализ инвестиционной привлекательности рынка. [Электронный ресурс]. — 2021. — URL: <https://marketingcenter.kz/20/rynok-selskoe-khoziaistvo-kazakhstan.html>
- Касенбаев Г.С. (2021). Государственное регулирование рынков сельско-хозяйственной продукции, сырья и продовольствия в Республике Казахстан / Г.С. Касенбаев, Т.И. Есполов, У.К. Керимова // Проблемы агорынка. — 2021. — No 3. — С. 117–123
- Мониторинг развития села Кызылординской области. Комитет по статистике Министерства национальной экономики РК // Бюллетень за январь-декабрь 2023 года. [Электронный ресурс]. — URL: <http://www.stat.gov.kz>
- Нечаев В.И. (2017). Организация инвестиционной деятельности в АПК. — Москва: Лань, 2017. — 288 с
- Сильные регионы — сильная страна: Кызылординская область в 2023 году. Индустрия, инновации, инвестиции. [Электронный ресурс] -<https://ortcom.kz/ru/infografika/1703565475>
- Об инвестициях в основной капитал в Кызылординской области. Бюро национальной статистики. Агентства по стратегическому планированию и реформам РК. Статистический сборник. — <https://stat.gov.kz/ru/>
- Инвестиции в сельское хозяйство достигли 573 млрд тенге. [Электронный ресурс] — URL: <https://kapital.kz/economic/94098/investitsii-v-sel-skoye-khozyaystvo-dostigli-573-mlrd-tenge.html>

REFERENCES

- Altaev N. Agriculture: problems and their solution. [Electronic resource] — URL: <https://kazakh-zerno.net/169507-selskoe-hozjajstvo-problemy-i-ih-reshenie>
- Agrotimes (2017). Secret from the credit committee. — URL: <http://www.agrotimes.net/journals/article/po-sekretu-z-kreditnogo-komitetu> (in Rus).
- The state program for the development of the agro-industrial complex in the Republic of Kazakhstan for 2017-2021. Resolution of the Government of the Republic of Kazakhstan dated 12.07.2018. — No.423. [Electronic resource] — URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P180000423>. (date of application: 7.05.2024)
- The share of agriculture in the country's GDP is steadily decreasing. D. Nazarbayeva [Electronic resource] — URL: <https://strategy2050.kz/ru/news/dolya-selskogo-khozyaystva-v-vvp-strany-neuklonnosnizhaetsya-nazarbaeva/>
- Kekchebaev E., Zhakupova G. (2021). Marketing research of agriculture in Kazakhstan. Analysis of the investment attractiveness of the market.
- Kasenbayev G.S., Yespolov T.I. & Kerimova U.K. (2021). Gosudarstvennoe regulirovanie rynkov sel'skohozjajstvennojprodukcii, syr'ja i prodovol'stviya v Respublike Kazahstan [State regulation of agricultural products, rawmaterials and food markets in the Republic ofKazakhstan]. Problemyagrorynka – Problems of Agri Market. — 3. — Pp. 117–123 (in Russ.).
- Monitoring the development of the village of Kyzylorda region. Committee on Statistics of the Ministry of National Economy of the Republic of Kazakhstan // — Bulletin for January-December 2023. [Electronic resource] — URL: <http://www.stat.gov.kz>
- Nechaev V.I. (2017). Organization of investment activity in the agro-industrial complex. — Moscow: Lan, 2017. — 288 p.
- Strong regions — a strong country: Kyzylorda region in 2023. Industry, innovation, investment. [Electronic resource] -<https://ortcom.kz/ru/infografika/1703565475>
- About investments in fixed assets in the Kyzylorda region. Bureau of National Statistics. Agencies for Strategic Planning and Reforms of the Republic of Kazakhstan. Statistical collection. — <https://stat.gov.kz/ru/>
- Investments in agriculture have reached 573 billion tenge. [Electronic resource] — URL: <https://kapital.kz/economic/94098/investitsii-v-sel-skoye-khozyaystvo-dostigli-573-mlrd-tenge.html>

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

Г.Б. Аргингазинова ҚАЗАҚСТАНДА ДИРИЖЕРЛІК-ХОРЛЫҚ БІЛІМІНІҢ ЖҮЙЕСІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-МӘДЕНИ ФАКТОРЛАРЫ.....	7
М.С. Балганова, Э.Т. Адылбекова, Х.И. Булбул АРАЛАС ОҚЫТУДА ЭЛЕКТРОНДЫҚ РЕСУРСТАРДЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ МҰҒАЛІМНІҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІНЕ ӘСЕРІ.....	22
Б. Дилдебай, С. Адиканова, В. Войчик, А. Кадырова УНИВЕРСИТЕТТІҢ АҚПАРАТТЫҚ ЖҮЙЕЛЕРІНІҢ АРХИТЕКТУРАСЫНЫҢ МАҚСАТТЫ ЖАҒДАЙЫН ЗЕРТТЕУ.....	38
Е. Ергөбек, Е. Досымов, S. Eser КВАНТТЫҚ ФИЗИКА БӨЛІМІНДЕГІ БІЛІМДІ ӨТКЕН КЕЗІНДЕГІ ҚАТЕЛІКТЕРДІ АЛДЫН АЛУДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ӘДІСТЕРІ.....	49
Д.А. Ердембекова, А.И. Булшекбаева, Ж.Б. Саткенова МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ЕРЕСЕК ЖАСТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК ДАҒДЫСЫН РЕДЖИО ЭМИЛИЯ ТЕХНОЛОГИЯСЫ НЕГІЗІНДЕ ДАМУДЫҢ ОТАНДЫҚ ЖӘНЕ ШЕТЕЛДІК ТӘЖІРИБЕСІ.....	62
Ж.Е. Зулпыхар, А. Нұрланқызы, Л. Рохая, Н. Карелхан ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУ ЖӘНЕ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ЕНГІЗУ.....	77
Н. Ибадильдин, А. Нургужина, Д. Жумалдинова, Ш. Борашова ASTANA IT UNIVERSITY-ДЕ «АТ-МЕНЕДЖМЕНТ» БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫН ОДАН ӘРІ ЖЕТІЛДІРУ.....	90
Р.К. Измагамбетова СНАТГРТ ИНТЕГРАЦИЯСЫ: БІЛІМ БЕРУ ҚОСЫМШАСЫНА ЖАН-ЖАҚТЫ ШОЛУ.....	101
Г.К. Исмаилова, Г.Б. Григорьева, А.Ж. Турикпенова, К.Е. Хасенова, З.Қ. Тешабоева ОҚУ САУАТТЫЛЫҒЫ – ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫҢ ҚҰРАМДАС БӨЛІГІ	110
Э. Кауынбаева, А.Д. Майматаева, С.В. Суматохин ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДА БИОЛОГИЯЛЫҚ ПӘНДЕРДІ ОҚЫТУДА ЗАМАНАУИ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ПАЙДАЛАНУ ТӘЖІРИБЕСІ.....	124
А.Б. Кенесары, А.Ж. Сейтмұратов, Н.Ю. Фоминых, Г. Пилтен, П. Пилтен МАТЕМАТИКАНЫ ОҚЫТУ ӘДІСТЕМЕСІНДЕГІ САНДЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШЕШІМДЕР.....	137
Г. Клычнязова, Ж. Дәулетбекова ОҚУШЫЛАРДЫҢ СӨЙЛЕУ МӘДЕНИЕТІН ДАМУДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ СТРАТЕГИЯЛАРЫ.....	148
А. Куралбаева, Ж. Садуова, Г. Абылова, А. Тасова ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ БІЛІМ ИНТЕГРАЦИЯЛАУ: ҚАЗІРГІ	

ҮРДІСТЕР МЕН БОЛАШАҚТАҒЫ ҚИЫНДЫҚТАР.....	161
М.У. Мукашева, А.А. Өмірзақова, С.Г. Григорьев, А.Х. Давлетова МЕКТЕПТЕ ИММЕРСИВТІ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК ШАРТТАРЫ: ПИЛОТТЫҚ ЗЕРТТЕУ.....	176
А.Ж. Мурзалинова, Ж.А. Макатова, Л.С. Альмагамбетова, А.Н. Иманова, А.Е. Зейнелова ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ДИЗАЙН ТҰЖЫРЫМДАМАЛАРЫ НЕГІЗІНДЕ ҚАЗАҚСТАН ПЕДАГОГТЕРІНІҢ ҚӘСІБИ ДАМУЫН ЖОБАЛАУ.....	191
Ф. Наметкулова, Е. Тасболат, Г. Баймбетова, А. Сугирбекова МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ФИЗИКА ЕСЕПТЕРІН ТАЛДАУ ДАҒДЫЛАРЫН ДАМЫТУ ӘДІСТЕМЕСІ.....	212
А.Р. Сабдалиева, Г.А. Орынханова ЕРМЕК ТҮРСҮНОВ ШЫҒАРМАШЫЛАРЫН ОҚУ БАРЫСЫНДА МӘНІНДІ ОҚУДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....	233
Ә.Х. Сарыбаева, Ж.И. Исаева, Али Чорух БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРГЕ «ФИЗИКАНЫҢ КОМПЬЮТЕРЛІК ӘДІСТЕРІ» ПӘНІН ЦИФРЛЫҚ РЕСУРСТАРДЫ ҚОЛДАНЫП АДАПТИВТІ ОҚИТУ ӘДІСТРІ.....	246
Б.Ш. Тұрғанбаева, Ж. Сапарқызы, А.М. Өтешқалиева БАСТАУЫШ МЕКТЕПТЕ МАТЕМАТИКА САБАҒЫНДА ПӘНАРАЛЫҚ БАЙЛАНЫСТАРДЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ.....	266
Г.М. Усайнова, А.Ж. Сейтмұратов, Г.Б. Исаева, А.А. Куралбаева, А.Ж. Изекенова ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТТЕРДЕ МАТЕМАТИКА МҰҒАЛІМДЕРІН ДАЙЫНДАУДЫҢ ЗАМАНАУИ ӘДІСТЕРІ.....	276

ЭКОНОМИКА

О. Абралиев, А. Баймбетова, Ж. Кусмолдаева ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БИДАЙ ӨНДІРУ ДИНАМИКАСЫНЫҢ ЭКОНОМЕТРИЯЛЫҚ ТАЛДАУЫ.....	291
И.Т. Айнабекова, А.Д. Ажигулова, М.Ж. Есенова, ҚАЗАҚСТАННЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАРЖЫСЫН БАСҚАРУДЫҢ ЖЕКЕЛЕГЕН ПРОБЛЕМАЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ.....	308
З.А. Арынова, В.П. Шеломенцева, С.Е. Қайдарова, С.В. Золотарева, Д.С. Бекниязова ЭКОНОМИКАНЫ ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ЕҢБЕК НАРЫҒЫНЫҢ ДАМУ ҮРДІСТЕРІ.....	318
Ж.Қ. Басшиева, Э.С. Балапанова, А.К. Джусибалиева, Ж. Мырзабек, А.К. Адельбаева ӘЛЕМДІК ЭКОНОМИКАНЫ ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМҒА КӨШУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ: ҚР АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ САЛАСЫНЫҢ ҚОРЫТЫНДЫЛАР МЕН МҮМКІНДІКТЕРІ.....	334
Г.Б. Есенғараева, А.К. Бекхожаева, Б.Х. Айдосова, Г.Н. Аппақова БИЗНЕСТІ ДАМУДА ҚАРЖЫЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖОЛДАРЫН ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ.....	346

Е.М. Жусупов, Ж.Т. Темірханов, А.С. Бекболсынова ЖАСЫЛ ҚАҒАЗДАР НАРЫҒЫН БОЛЖАУДА ТЕРЕҢ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ- ТІ ҚОЛДАНУ МҮМКІНДІКТЕРІ.....	360
А.С. Карбозова, Э.С. Балапанова, А.К. Бекхожаева, Г.Б. Дузельбаева, Г.Ш. Шайхисламова, А.А. Куралбаев АЙМАҚТЫҢ АУЫЛШАРУАШЫЛЫҒЫН ДАМУДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІ БАСҚАРУ (ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫ МЫСАЛЫНДА).....	373
К.В. Маленко, А.А. Құрманалина ЭЛЕКТРОНДЫҚ МАРКЕТИНГ: ӘЛЕМДЕГІ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЭЛЕКТРОНДЫҚ КОММЕРЦИЯНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ МЕН ТРЕНДТЕРІ.....	388
Д.М. Мұсаева ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҒАНДАНУ КОНТЕКСТІНДЕГІ ЦИФРЛЫҚ ЭКОНОМИКА	406
П.Қ. Салибекова, Ә.К. Қожахметова, Ж.Н. Тажиева, У.Д. Сандықбаева ЖОҒАРЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАР НАРЫҒЫНДА ЖОБАЛЫҚ БАСҚАРУДЫ ҚОЛДАНУ: ЖАСЫЛ ЭНЕРГЕТИКА САЛАСЫНА БИБЛИОМЕТРИЯЛЫҚ ШОЛУ	418
К.Б. Сатымбекова, А.Е. Есенова, Г.А. Куаналиева, Ғ.Е. Керімбек ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯСЫ БОЙЫНША НЕГІЗГІ МӘСЕЛЕЛЕР ЖӘНЕ ОНЫ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ.....	431
Ш.Ж. Сейітжағыпарова, Ш. Қосымбаева, Ж. С. Булхаирова, Б.К. Нурмаганбетова, О.Ж. Жадигерова ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ АГРОТУРИСТІК ДАМУ: АУЫЛДЫҚ ӘЛЕУМЕТТІК ИНФРАҚҰРЫЛЫМДЫ ЗАМАНАУИ БАСҚАРУ.....	446
А.О. Сыздықова ЦИФРЛЫҚ БРЕНДИНГТІҢ ҚАЛЫПТАСУЫ МЕН ДАМУЫНЫҢ АЛҒЫШАРТТАРЫН АНЫҚТАУ.....	462
Н.А. Урузбаева, М.Х. Каражанова ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТУРИЗМ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ АҚМОЛА ОБЛЫСЫНЫҢ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫНЫҢ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ.....	474
Чжай Сюань, Ж. Жұман, Ә.В. Хамзаева ҚАЗАҚСТАННАН ҚЫТАЙҒА ГАЗ ТАСЫМАЛДАУДЫҢ ЖАЙ-КҮЙІ МЕН КЕЛЕШГІ.....	490

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

Г.Б. Аргингазинова СОЦИОКУЛЬТУРНЫЕ ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ ДИРИЖЕРСКО-ХОРООВОГО ОБРАЗОВАНИЯ В КАЗАХСТАНЕ.....	7
М.С. Балганова, Э.Т. Адылбекова, Х.И. Булбул ВЛИЯНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭЛЕКТРОННЫХ РЕСУРСОВ В СМЕШАННОМ ОБУЧЕНИИ НА ПРОФЕССИОНАЛЬНУЮ КОМПЕТЕНТНОСТЬ УЧИТЕЛЯ...22	
Б. Дилдебай, С. Адиканова, В. Войчик, А. Кадырова ИССЛЕДОВАНИЕ ЦЕЛЕВОГО СОСТОЯНИЯ АРХИТЕКТУРЫ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ УНИВЕРСИТЕТА.....	38
Е. Ергобек, Е. Досымов, S. Eser ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ МЕТОДЫ ПРОФИЛАКТИКИ ОШИБОК ПРИ СДАЧИ ЕНТ ПО РАЗДЕЛУ КВАНТОВОЙ ФИЗИКИ.....	49
Д.А. Ердембекова, А.И. Булшекбаева, Ж.Б. Саткенова ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ И ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНЫХ НАВЫКОВ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИИ РЕДЖИО ЭМИЛИЯ.....	62
Ж.Е. Зулпыхар, А. Нұрланқызы, Л. Рохая, Н. Карелхан РАЗВИТИЕ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ И ВНЕДРЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....	77
Н. Ибадильдин, А. Нургужина, Д. Жумалдинова, Ш. Борашова ДАЛЬНЕЙШЕЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРОГРАММЫ «ИТ-МЕНЕДЖМЕНТ» В ASTANA IT UNIVERSITY.....	90
Р.К. Измагамбетова ИНТЕГРАЦИЯ СНАТGPT В ОБУЧЕНИЕ: ВСЕСТОРОННИЙ ОБЗОР ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРИЛОЖЕНИЙ.....	101
Г.К. Исмаилова, Г.Б. Григорьева, А.Ж. Турикпенова, К.Е. Хасенова, З.Қ. Тешабоева ЧИТАТЕЛЬСКАЯ ГРАМОТНОСТЬ – КОМПОНЕНТ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ.....	110
Э. Кауынбаева, А.Д. Майматаева, С.В. Суматохин ОПЫТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ БИОЛОГИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В ВУЗЕ.....	124
А.Б. Кенесары, А.Ж. Сейтмұратов, Н.Ю. Фоминых, Г. Пилтен, П. Пилтен ЦИФРОВЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ РЕШЕНИЯ В МЕТОДИКЕ ОБУЧЕНИЯ МАТЕ МАТИКЕ.....	137
Г.Н. Клычниязова, Ж. Дәулетбекова ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ РЕЧЕВОЙ КУЛЬТУРЫ СТУДЕНТОВ.....	148
А. Куралбаева, Ж. Садуова, Г. Абылова, А. Тасова ИНТЕГРАЦИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАНИЕ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ В БУДУЩИЕ ВЫЗОВЫ.....	161

М.У. Мукашева, А.А. Омирзакова, С.Г. Григорьев, А.Х. Давлетова УСЛОВИЯ БЕЗОПАСНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИММЕРСИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ШКОЛЕ: ПИЛОТНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ.....	176
А.Ж. Мурзалинова, Ж.А. Макатова, Л.С. Альмагамбетова, А.Н. Иманова, А.Е. Зейнелова ПРОЕКТИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ПЕДАГОГОВ КАЗАХСТАНА НА ОСНОВЕ КОНЦЕПТОВ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ДИЗАЙНА.....	191
Ф. Наметкулова, Е. Тасболат, Г. Баймбетова, А. Сугирбекова МЕТОДИКА РАЗВИТИЯ У ШКОЛЬНИКОВ НАВЫКОВ АНАЛИЗА ЗАДАЧ ПО ФИЗИКЕ.....	212
Р.Б. Сабдалиева, Г.А. Орынханова ФОРМИРОВАНИЕ СМЫСЛОВОГО ЧТЕНИЯ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ЕРМЕКА ТУРСУНОВА.....	233
А.Х. Сарыбаева, Ж.И. Исаева, Али Чорух МЕТОДЫ АДАПТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЦИФРОВЫХ РЕСУРСОВ ПО ПРЕДМЕТУ «КОМПЬЮТЕРНЫЕ МЕТОДЫ ФИЗИКИ» ДЛЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ	246
Б.Ш. Турганбаева, Ж. Сапаркызы, А.М. Утешкалиева РЕАЛИЗАЦИЯ МЕЖПРЕДМЕТНЫХ СВЯЗЕЙ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ.....	266
Г.М. Усайнова, А.Ж. Сейтмуратов, Г.Б. Исаева, А.А. Куралбаева, А.Ж. Изекенова МЕТОДИКА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МАТЕМАТИКИ В ВУЗЕ.....	276

ЭКОНОМИКА

О. Абралиев, А. Баймбетова, Ж. Кусмолдаева ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ДИНАМИКИ ПРОИЗВОДСТВА ПШЕНИЦЫ В КАЗАХСТАНЕ.....	291
И.Т. Айнабекова, А.Д. Ажигулова, М.Ж. Есенова ОТДЕЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМНЫЕ АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫМИ ФИНАНСАМИ КАЗАХСТАНА.....	308
З.А. Арынова, В.П. Шеломенцева, С.Е. Кайдарова, С.В. Золотарева, Д.С. Бекниязова ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ.....	318
Ж.К. Басшиева, Э.С. Балапанова, А.К. Джусибалиева, Ж. Мырзабек, А.К. Адельбаева ЦИФРОВИЗАЦИЯ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ КАК ФАКТОР ПЕРЕХОДА К НО- ВОМУ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОМУ УКЛАДУ: ВЫВОДЫ И ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ АПК В РК.....	334
Г.Б. Есенгараева, А.К. Бекхожаева, Б.Х. Айдосова, Г.Н. Аппакова ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МЕРОПРИЯТИЙ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ РАЗВИТИЯ БИЗНЕСА.....	346

Е.М. Жусупов, Ж.Т. Темирханов, А.С. Бекболсынова ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ГЛУБОКОГО ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ПРОГНОЗИРОВАНИИ РЫНКА ЗЕЛЕННЫХ БУМАГ	360
А.С. Карбозова, Э.С. Балапанова, А.К. Бекхожаева, Г.Б. Дузельбаева, Г.Ш. Шайхисламова, А.А. Куралбаев УПРАВЛЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ РЕГИОНА В РАЗВИТИИ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА (НА ПРИМЕРЕ КЫЗЫЛОРДИНСКОЙ ОБЛАСТИ).....	373
К.В. Маленко, А. А. Курманалина ЦИФРОВИЗАЦИЯ ЭКОНОМИКИ: РЫНОК ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ В КАЗАХСТАНЕ.....	388
Д.М. Мусаева ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА В КОНТЕКСТЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ.....	406
П.К. Салибекова, А.К. Кожаметова, Ж.Н. Тажиева, У.Д. Сандыкбаева ПРИМЕНЕНИЕ ПРОЕКТНОГО УПРАВЛЕНИЯ НА РЫНКЕ ВЫСОКИХ ТЕХНОЛОГИЙ: БИБЛИОМЕТРИЧЕСКИЙ ОБЗОР ПО ОТРАСЛИ ЗЕЛеной ЭНЕ РГЕТИКИ.....	418
К.Б. Сатымбекова, А.Е. Есенова, Г.А. Куаналиева, Г.Е. Керимбек ОСНОВНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ФИНАНСОВЫХ УСЛУГ И ПУТИ ЕЕ РЕШЕНИЯ.....	431
Ш.Ж. Сейтжагипарова, Ш. Косымбаева, Ж.С. Булхаирова, Б.К. Нурмаганбетова, О.Ж. Жадигерова АГРОТУРИСТИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ В КАЗАХСТАНЕ: СОВРЕМЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ СЕЛЬСКОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРОЙ.....	446
А.О. Сыздықова ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРЕДПОСЫЛОК ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОГО БРЕНДИНГА.....	462
Н.А. Урузбаева, М.Х. Каражанова ОСОБЕННОСТИ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА АКМОЛИНСКОЙ ОБЛАСТИ КАК ОСНОВЫ ЕЕ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ.....	474
Чжай Сюань, Ж. Жуман, А.В. Хамзаева СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТРАСПОРТИРОВКИ ГАЗА ИЗ КАЗАХСТАНА В КИТАЙ	490

CONTENTS

PEDAGOGYR

G.B. Argingazinova SOCIAL AND CULTURAL FACTORS OF ESTABLISHMENT OF CONDUCTOR CHORAL EDUCATION SYSTEM IN KAZAKHSTAN.....	7
M.S. Balganova, E.T. Adylbekova, H.I. Bulbul THE IMPACT OF THE USE OF ELECTRONIC RESOURCES IN BLENDED LEARNING ON THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF A TEACHER.....	22
B. Dildebai, S. Adikanova, Waldemar Wojcik, A. Kadyrova RESEARCH OF THE TARGET STATE OF THE UNIVERSITY INFORMATION SYSTEMS ARCHITECTURE.....	38
E. Ergobek, E. Dosymov, S. Eser PEDAGOGICAL METHODS OF PREVENTION OF ERRORS WHEN PASSING THE UNT IN SECTION QUANTUM PHYSICS.....	49
D. Erdembekova, A. Bulshekbayeva, Zh. Satkenova DOMESTIC AND FOREIGN EXPERIENCE IN THE DEVELOPMENT OF SOCIAL SKILLS OF OLDER PRESCHOOL CHILDREN BASED ON REGGIO EMILIA TECHNOLOGY.....	62
Zh.E. Zulpykhar, A. Nurlankyzy, R. Latip, N. Karelkhan DEVELOPMENT OF INCLUSIVE EDUCATION AND THE INTRODUCTION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE.....	77
N. Ibadildin, A. Nurguzhina, D. Zhumaldinova, Sh. Borashova FURTHER IMPROVEMENT OF EDUCATIONAL PROGRAM IT MANAGEMENT AT ASTANA IT UNIVERSITY.....	90
R.K. Izmagambetova INTEGRATING CHATGPT INTO TRAINING: COMPREHENSIVE REVIEW OF EDUCATIONAL APPLICATIONS.....	101
G.K. Ismailova, G.B. Grigorieva, A.Zh. Turikpenova, K.E. Khasenova, Z.K. Teshaboeva READING LITERACY IS A COMPONENT OF FUNCTIONAL LITERACY.....	110
E. Kauynbayeva, A.D. Maimatayeva, S.V. Sumatokhin THE EXPERIENCE OF USING MODERN DIGITAL TECHNOLOGIES IN TEACHING BIOLOGICAL DISCIPLINES AT THE UNIVERSITY.....	124
A.B. Kenessary, A.Zh. Seitmuratov, N.Y. Fominykh, G. Pilten, P. Pilten DIGITAL PEDAGOGICAL SOLUTIONS IN THE METHODOLOGY OF TEACHING MATHEMATICS.....	137
G. Klychniyazova, Zh. Dauletbekova PEDAGOGICAL STRATEGIES FOR DEVELOPING STUDENTS’ SPEECH CULTURE.....	148
A. Kuralbayeva, J. Saduova, G. Abylova, A. Tasova INTEGRATING DIGITAL TECHNOLOGIES INTO EDUCATION: CURRENT TRENDS AND FUTURE CHALLENGES.....	161
M. Mukasheva, A. Omirzakova, S.G. Grigoriev, A.H. Davletova CONDITIONS FOR THE SAFE USE OF IMMERSIVE TECHNOLOGIES IN	

SCHOOLS: A PILOT STUDY.....	176
A.Zh. Murzalinova, Zh.A. Makatova, L.S. Almagambetova, A.N. Imanova, A.E. Zeynelova	
DESIGNING PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS IN KAZAKHSTAN BASED ON TEACHING DESIGN CONCEPTS.....	191
F. Nametkulova, Y. Tasbolat, G. Baimbetova, A. Sugirbekova	
METHODOLOGY FOR THE DEVELOPMENT OF SCHOOLCHILDREN'S SKILLS IN ANALYZING PHYSICS PROBLEMS.....	212
R.B.Sabdaliyeva¹, G.A.Orynkhanova	
FORMATION OF MEANINGFUL READING WHEN STUDYING THE WORKS OF ERMEK TURSUNOV.....	233
A.Kh. Sarybayeva, Zh.I. Issayeva, Ali Choruh	
THE METHOD OF ADAPTIVE LEARNING WITH THE USE OF DIGITAL RESOURCES FOR THE SUBJECT «COMPUTER METHOD OF PHYSICS» FOR FUTURE TEACHERS.....	246
B.Sh. Turganbaeva, Zh. Saparkyzy, A.M. Uteshkalieva	
IMPLEMENTATION OF INTER-SUBJECT CONNECTIONS IN MATHEMATICS LESSONS IN PRIMARY SCHOOL.....	266
G.M. Ussainova, A.Zh. Seitmuratov, G.B. Issayeva, A. Kuralbayeva, A.ZH. Izekenova	
METHODOLOGY FOR PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE MATHEMATICS TEACHERS AT UNIVERSITY.....	276

EKONOMICS

O. Abraliyev, A. Baimbetova, Zh. Kusmoldayeva	
ECONOMETRIC ANALYSIS OF WHEAT PRODUCTION DYNAMICS IN KAZAKHSTAN.....	291
I.T. Ainabekova, A.D. Azhigulova, M.Zh. Yessenova	
SOME PROBLEMATIC ASPECTS OF PUBLIC FINANCE MANAGEMENT IN KAZAKHSTAN.....	308
Z.A. Arynova, V.P. Shelomentseva, S.E. Kaidarova, S.V. Zolotareva, D.S. Bekniyazova	
TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE LABOR MARKET IN THE CON- TEXT OF DIGITALIZATION OF THE ECONOMY.....	318
Zh. Bashieva, E.S. Balapanova, A. Jussibaliyeva, ZH. Myrzabek, A. Adelbayeva	
DIGITIZATION OF THE WORLD ECONOMY AS A FACTOR OF TRANSITION TO A NEW TECHNOLOGICAL STORY: CONCLUSIONS AND OPPORTUNITIES FOR THE AGRICULTURAL INDUSTRY IN THE RK.....	334
G. Yessengarayeva, A. Bekkhozhayeva, B. Aidosova, G. Appakova	
WAYS TO IMPROVE FINANCIAL SUPPORT MEASURES FOR BUSINESS DEVELOPMENT.....	346
Y.M. Zhusupov, Zh.T. Temirkhanov, A.S. Bekbolsynova	
POSSIBILITIES OF APPLYING DEEP ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN FORE- CASTING THE GREEN SECURITY MARKET.....	360
A.S. Karbozova, E. Balapanova, A.K. Bekkhozhaeva, G.B. Duzelbaeva, G.Sh.	

Shaikhislamova, A.A. Kuralbayev MANAGING THE INVESTMENT ACTIVITY OF THE REGION IN THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURE (ON THE EXAMPLE OF THE KYZYLORDA REGION).....	373
K.V. Malenko, A.A. Kurmanalina ELECTRONIC MARKETING: FEATURES AND TRENDS OF ELECTRONIC COMMERCE IN THE WORLD AND IN KAZAKHSTAN.....	388
D.M. Mussayeva THE DIGITAL ECONOMY IN THE CONTEXT OF THE TRANSFORMATION OF THE GLOBAL ECONOMY.....	406
P.Q. Salibekova, A.K. Kozhakhmetova, Zh.N. Tazhiyeva, E. Keser APPLYING PROJECT MANAGEMENT IN THE HIGH-TECH MARKET: BIBLIOMETRIC REVIEW ON THE GREEN ENERGY INDUSTRY.....	418
K. Satymbekova, A. Yessenova, G. Kuanaliyeva, G. Kerimbek THE MAIN CHALLENGES OF DIGITAL TRANSFORMATION IN FINANCIAL SERVICES AND SOLUTIONS TO OVERCOME THEM.....	431
Sh. Seiitzhagyparova, Sh. Kossymbayeva, Zh. Bulkhairova, B. Nurmaganbetova, O. Zhadigerova AGROTURISTIC DEVELOPMENT: MANAGEMENT OF RURAL SOCIAL INFRASTRUCTURE IN KAZAKHSTAN.....	446
A. Syzdykova DETERMINING THE PREREQUISITES FOR THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF DIGITAL BRANDING.....	462
N.A. Uruzbayeva, M.H. Karazhanova FEATURES OF ECOLOGICAL TOURISM OF AKMOLA REGION AS THE BASIS OF ITS SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT.....	474
Zhai Xuan, J. Juman, A.V. Khamzayeva STATUS AND PROSPECTS OF GAS TRANSPORTATION TO CHINA FROM KAZAKHSTAN.....	490

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Подписано в печать 20.06.2024.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

46,0 п.л. Тираж 300. Заказ 3.

---

*РОО «Национальная академия наук РК»
050010, Алматы, ул. Шевченко, 28, т. 272-13-19*